

VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA V POLOČASE

SVATOMARTINSKÁ KONFERENCE ÚOHS

BRNO, LISTOPAD 2014

ING. MIROSLAV KOBERNA, CSc.

STRUČNÝ PŘEHLED

- 1) DŮVODY VZNIKU ZÁKONA
- 2) KVALITA PŘEDPISU A DISKUZE KOLEM NĚHO
- 3) LZE ZÁKON PŘESTO APLIKOVAT?
- 4) MÁME POUZE V ČECHÁCH PRÁVNÍ PASKVIL?
- 5) MĚLY BY SE ZÁKONY DODRŽOVAT?
- 6) PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE
- 7) MOŽNÉ SCÉNÁŘE EVROPSKÉHO VÝVOJE
- 8) CO ŘÍCI ZÁVĚREM ANEB POUČENÍ Z RUSKÉ KRIZE

DŮVODY VZNIKU ZÁKONA

KONCENTRACE MALOOBCHODU V RUKOU
ZAHRANIČNÍCH OBCHODNÍCH ŘETĚZCŮ

ZNEUŽÍVÁNÍ EKONOMICKÉHO POSTAVENÍ:

- PRODLUŽOVÁNÍ SPLATNOSTI
- POPLATKY
- VRATKY
- TLAK NA CENU

NUTNOST OCHRANY SMLUVNĚ SLABŠÍ STRANY

KVALITA PŘEDPISU A DISKUZE KOLEM NĚHO

PRVNÍ NÁVRHY V ROCE 2005, NÁVRH OBSAHOVAL
EKONOMICKOU ZÁVISLOST A BYL VRÁCEN NA
ŽÁDOST KOMOR PREZIDENTEM REPUBLIKY V ROCE
2006

SNAHA OBCHODNÍKŮ O PŘIJETÍ ETICKÉHO KODEXU
NEÚSPĚŠNÁ

NÁVRH ZVTS V ROCE 2009, VRÁCEN PREZIDENTEM A
PŘEHLASOVÁN SNĚMOVNOU A SENÁTEM, PLATNÝ OD
ROKU 2009

KVALITA PŘEDPISU A DISKUZE KOLEM NĚHO

VLÁDA ULOŽILA MINISTRU ZEMĚDĚLSTVÍ JEJ
PŘEDLOŽIT, PO ROČNÍM ČEKÁNÍ ZÁKON PŘEDLOŽEN
JAKO POSLANECKÁ INICIATIVA

KVALITA POPLATNÁ POSLANECKÉ INICIATIVĚ A
SKUTEČNOSTI, ŽE NIKDO NEMĚL S OBDOBNOU
NORMOU ZKUŠENOSTI

VYCHÁZELO SE Z OBDOBNÝCH PŘEDPISŮ PLATNÝCH
VE FRANCII, MAĎARSKU NEBO SLOVENSKU

LZE ZÁKON PŘESTO APLIKOVAT

ZÁKON OBSAHUJE NĚKOLIK FAKTICKÝCH CHYB A NEPŘESNOSTÍ, ZALOŽENÝCH VESMĚS V PŘEKLADU Z FRANCOUZŠTINY

JAK UKÁZALA PRAXE I TAK MŮŽE ZÁKON FUNGOVAT A NENÍ PATRNĚ NA ČESKÉ POMĚRY HORŠÍ NEŽ ŘADA JINÝCH, MEDIÁLNĚ NE TAK ZAJÍMAVÝCH

PO CELOU DOBU POTŘEBUJE POUZE JEDNODUCHOU TECHNICKOU NOVELU PRO ODSTRANĚNÍ CHYB, ZLEPŠENÍ SROZUMITELNOSTI A ZVÝŠENÍ VYMAHATELNOSTI

MÁME POUZE V ČECHÁCH PRÁVNÍ PASKVIL?

PRVNÍ KAPITOLA Z POHÁDKY O ŘETĚZCÍCH VŽDY ZAČÍNÁ – NIKDE NIC TAKOVÉHO NEEXISTUJE, JE TO PROTIÚSTAVNÍ, PROTIUNIJNÍ, PROTLIBERÁLNÍ, POŠKOZUJE TO DODAVATELE, SPOTŘEBITELE, STÁT, EVROPSKOU UNII, SLUNEČNÍ SOUSTAVU, ZAJÍMAVÉ JE, NEMLUVÍ SE O OBCHODNÍCÍCH – ZRUŠTE HO.

ODPOVĚĎ, ŽE OBDOBNÁ A ČASTO I PŘÍSNĚJŠÍ NORMA EXISTUJE PRAKTICKY VE VŠECH EVROPSKÝCH ZEMÍCH (NOVĚ SE DISKUTUJE NÁVRH OBDOBNÉHO PRÁVNÍHO PŘEDPISU I V NĚMECKU !!!) SE PŘECHÁZÍ MLČENÍM A POKRAČUJE SE PRVNÍ KAPITOLOU

MÁME POUZE V ČECHÁCH PRÁVNÍ PASKVIL?

ODPOVĚĎ TUDÍŽ ZNÍ – ČESKÝ ZVTS (NEHLEDĚ NA
TECHNICKÉ CHYBY) NEVYBOČUJE Z PRÁVNÍHO
RÁMCE EU TAK, JAK JEJ ZNÁME A VYŽADUJE POUZE
TECHNICKOU NOVELIZACI

NAOPAK ŽÁDOUCÍ JE JEHO ZPŘÍSNĚNÍ A ZAHRNUTÍ
NOVÝCH PRAKTIK POSTAVENÝCH NA OBCHÁZENÍ
ZÁKONA, STEJNĚ TAK JAKO ZJEDNODUŠENÍ JEHO
VYMÁHÁNÍ

MĚLY BY SE ZÁKONY DODRŽOVAT?

POKUD PŘIJMEME, ŽE ANO NENÍ LEPŠÍHO PŘÍKLADU
FLAGRANTNÍHO PORUŠOVÁNÍ ZÁKONA V ČR NEŽ
PŘÍKLAD ZVTS

JEHO USTANOVENÍ JSOU NEJEN SYSTEMATICKY
OBCHÁZENA ALE I PŘÍMO PORUŠOVÁNA A JE
PATRNÉ, ŽE TAM KDE SI STÁT S ŽIVNOSTNÍKEM UMÍ BEZ
SKRUPULÍ PORADIT, MU, V PŘÍPADĚ ZAHRANIČNÍHO
ŘETĚZCE, JAKSI DOCHÁZEJÍ SÍLY

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

ŠETŘENÍ BYLO PROVEDENO U ŘETĚZCŮ :

TESCO STORES

KAUFLAND

BILLA

GLOBUS

PENNYMARKET

MAKRO

SPAR

LIDL

AHOLD

VÝSLEDEK PRAKTICKY STEJNÝ

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Odběratel	Praktika	
Tesco Stores ČR, a.s.	ZP 1 + ZP 5	Tlak na zvyšování zpětných bonusů a dalších plateb bez žádného nebo odpovídajícího protiplnění při sjednávání ročních obchodních podmínek. Odložené poplatky a bonusy z fixní ceny na úrovni okolo 20 % + marže způsobují neadekvátně vysoké ceny pro spotřebitele. Každý rok dochází k navyšování obchodních podmínek pod hrozbou ukončení obchodní spolupráce. Bonus = předem známá cena, která by měla být promítnutá do ceny výrobku. Reálně však bonus není nikdy podepřen službou, jedná se pouze o předání peněz.
	ZP 1 + ZP 3	Právo dodávek.
	ZP 14	Přesunutí účtárny společnosti Tesco do zahraničí vede ke složité komunikaci, jejímž výsledkem je <u>umělé prodlužování splatností</u> (rok i déle). Dále ztráta pracovních míst pro občany ČR. Komunikace probíhá pouze v cizím jazyce.
	ZP 12	Výrobek od českého dodavatele je často zatížen vyšší obchodní přírážkou a tím je cenově znevýhodněn oproti zahraničním výrobkům (Polsko). Rozdílné zatížení obchodní přírážkou bývá zapříčiněno korupčním jednáním zahraničního dodavatele.
	ZP 5	I když jsou platné ceny, při neodsouhlasení snížení cen dodavatelem přeruší obchodní vztah (zpravidla se uplatní max. 5 denní oznamovací lhůta předem).
	ZP 6	V případě pokuty od dozorového orgánu tuto přefakturuje dodavateli a okamžitě si započte (nečeká na odsouhlasení dodavatelem, těžko se rozporuje, muselo by být ze strany dodavatele žalováno, což vyústí jedině v ukončení odběru výrobků dodavatele odběratelem).
	ZP 7	Započítává automaticky jednostranně, nečeká na souhlas druhé strany.
	ZP 11	Zákaz dodavateli postoupit pohledávky za odběratelem na jiný subjekt.
	ZP 8	Odběratel sám nebo prostřednictvím třetí osoby provádí kontrolu u dodavatele a po dodavateli vyžaduje zaplacení nákladů (které si ihned sám také započte oproti pohledávkám dodavatele na kupní cenu výrobků). Přestože je dodavatel držitelem certifikátů BRC, IFS, ISO apod., uplatňuje u něj společnost Tesco vlastní dozorové audity a následně zpoplatněné dodavatelem zboží.
	ZP 2	Odběratel trvá na přesné gramáži výrobků, i když obecně závazné předpisy povolují odchylku.
	zatím nedefinovány	Požaduje dodávky přes MERCAREON mimo smluvní ujednání. Internetový obchod na výrobky dodávané do Tesca probíhá prostřednictvím firmy Brandbank. Smlouva a poplatky s firmou Brandbank jsou striktní požadavek Tesca, jinak je dodavatel upozorněn na vylistování výrobků.

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Číslo praktiky	Popis praktiky
Zakázaná praktika 1 (ZP 1):	„dostane anebo se pokouší dostat od dodavatele jakýkoliv prospěch nebo platbu, která neodpovídá žádné skutečně poskytnuté obchodní službě anebo je zjevně nepřiměřená ve vztahu k hodnotě poskytnuté služby. Za takovéto plnění (finanční) je považováno zejména: • podílení se na financování, neodůvodněné společným zájmem a bez přiměřené protihodnoty; • realizace obchodní propagace, nákupu anebo investice, zejména v rámci obnovy obchodů nebo v rámci rozšiřování obchodní sítě nebo budování a provozu zalistovacích, zúčtovacích nebo nákupních ústředí; • umělé kumulování obrátů anebo požadavek přizpůsobit se obchodním podmínkám obdržených ostatními zákazníky. (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 2 (ZP 2):	„podřídí anebo se pokusí podřídít dodavatele povinnostem, které vytvářejí výraznou nerovnováhu mezi stranami, pokud jde o jejich práva a povinnosti, a to zejména v oblasti smluvních pokut a sankcí“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 3 (ZP 3):	„obdrží, nebo se pokusí získat, jako předběžnou podmínku předložení objednávek, jakékoliv plnění bez toho, aby jeho protihodnotou byl písemný závazek týkající se přiměřeného nákupního objemu a v nutném případě služba požadovaná dodavatelem, která je předmětem písemné dohody“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 4 (ZP 4):	„obdrží anebo se pokusí získat prospěch pod hrozbou úplného anebo částečného okamžitého přerušení obchodních vztahů, zjevně zneužívající podmínek týkajících se cen, platebních lhůt, způsobů prodeje nebo služeb, které nevyplývají z nákupních, anebo prodejních povinností.“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 5 (ZP 5):	„náhle, třebaže pouze částečně, přeruší stabilizovaný obchodní vztah, a to bez písemné výpovědi zohledňující délku trvání obchodního vztahu při současném respektování minimální výpovědní lhůty uvedené ve všeobecných obchodních podmínkách, které vycházejí ze zvyklostí při obchodování. Pokud se obchodní vztah týká dodávek výrobků prodávaných pod značkou obchodníka, minimální doba výpovědní lhůty je dvojnásobná než v případě, kdy výrobek není dodáván pod značkou obchodníka.“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Zakázaná praktika 6 (ZP 6):	„přenesení sankce uložené kontrolním orgánem na dodavatele bez prokázání zavinění. Za zvláště zneužívající se pokládá přenesení sankcí uložených u výrobků neprodávaných v původních obalech, s výjimkou prokázání zavinění na straně dodavatele, dále sankcí uložených z důvodu prodeje výrobků po uplynutí lhůty spotřeby, prodeje výrobků v poškozených obalech nebo jinak znehodnocených nesprávným skladováním, manipulací nebo vyložením v místě prodeje.“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 7 (ZP 7):	„provede vzájemný zápočet pohledávek z obchodního styku bez předchozího písemného souhlasu dodavatele.“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 8 (ZP 8):	„vyžaduje provedení kontroly výrobních prostorů dodavatele, ať již přímo nebo třetí stranou, včetně požadování rozborů a zkoušek výrobků v době platnosti oprávnění k výrobě vydaného příslušnou státní autoritou nebo akreditovanou osobou, s výjimkou výroby pod vlastní značkou obchodníka, pokud tento na sebe přebírá odpovědnost výrobce a kontrolu provádí na vlastní náklady.“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 9 (ZP 9):	„mít retroaktivní prospěch ve formě slev, provizí anebo dohod o obchodní spolupráci.“ (příloha č. 5 bod 2. ZVTS)
Zakázaná praktika 10 (ZP 10):	„inkasovat zalistovací poplatek před vystavením objednávky“ (příloha č. 5 bod 2. ZVTS)
Zakázaná praktika 11 (ZP 11):	„zakázat smluvní straně postoupení třetím osobám pohledávek, které má vůči němu.“ (příloha č. 5 bod 2. ZVTS)
Zakázaná praktika 12 (ZP 12):	„automaticky profitovat z příznivějších podmínek, které obchodní partner schválil konkurenčním podnikům.“ (příloha č. 5 bod 2. ZVTS)
Zakázaná praktika 13 (ZP 13):	„vystaví dodavatele podmínkám úhrady, které nerespektují horní hranici stanovenou tímto zákonem nebo které jsou zjevně zneužívající vzhledem na správnou praxi a obchodní zvyky, a které se odchyľují, bez objektivní příčiny a na úkor věřitele, od lhůty uvedené v tomto zákoně.“ (příloha č. 5 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 14 (ZP 14):	„Platební lhůta pro každého dodavatele nesmí být delší než 30 dnů od data dodání.“ (příloha č. 2 bod 6. ZVTS)

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Zakázaná praktika 15 (ZP 15):	„Smlouva je uzavírána písemně a nelze ji měnit bez písemného souhlasu obou smluvních stran.“ (příloha č. 3 bod 1. ZVTS)
Zakázaná praktika 16 (ZP 16):	„podmínky a lhůty pro změnu dohodnutého množství, jakosti a provedení dodávaných výrobků“ (... stanoví smlouva) (příloha č. 3 bod 3 ZVTS)
Zakázaná praktika 17 (ZP 17):	„Odběratel nesmí prodávat nebo oznámit, že bude prodávat výrobek tak, jak jej získal, za cenu nižší, než byla jeho skutečná nákupní cena.“. (příloha č. 4 bod 1 ZVTS)

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Praktiky společné VŠEM odběratelům:		Jak se projevují:
→ provádění vzájemných zápočtů pohledávek bez předchozího písemného souhlasu dodavatele;	ZP 7	→ Započítává automaticky jednostranně, nečeká na souhlas druhé strany.
→ přenášení sankcí uložených dozorovými orgány na dodavatele bez prokázaného zavinění;	ZP 6	→ V případě pokuty od dozorového orgánu tuto přefakturují dodavateli a okamžitě si započtou (nečekají na odsouhlasení dodavatelem, těžko se rozporuje, muselo by být ze strany dodavatele žalováno, což vyústí jediné v ukončení odběru výrobků dodavatele odběratelem).
→ náhlé přerušení stabilizovaného obchodního vztahu, a to bez adekvátní písemné výpovědi;	ZP 5	→ I když jsou platné ceny, při neodsouhlasení snížení cen dodavatelem přeruší obchodní vztah (zpravidla se uplatní max. 5 denní oznamovací lhůta předem). → ... Každý rok dochází k navyšování obchodních podmínek pod hrozbou ukončení obchodní spolupráce.
→ retroaktivní prospěch ve formě slev a provizí	ZP 9	→ Tlak na zvyšování obchodních bonusů a dalších plateb bez žádného nebo odpovídajícího protiplnění (při ročních jednáních vyžadována neúnosné navýšení zpětných bonusů, absolutně neodpovídající finančním možnostem výrobce). → Odložené poplatky a bonusy z fixní ceny u některých výrobků na úrovni až 30 % + marže způsobují neadekvátně vysoké ceny pro spotřebitele. A každý rok dochází k navyšování obchodních podmínek pod hrozbou ukončení obchodní spolupráce.

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Praktiky společné VŠEM odběratelům:		Jak se projevují:
→ dostane nebo se pokouší dostat od dodavatele jakýkoli prospěch nebo platbu, která neodpovídá žádné skutečně poskytnuté obchodní službě (bonusy apod.)	ZP 1	→ právo dodávek; → bonusy, remodelling; → promoční letáky (u některých neadekvátně vysoké);
→ obdrží nebo se pokusí získat jakékoli plnění bez toho, aby jeho protihodnotou byl písemný závazek týkající se přiměřeného nákupního objemu...	ZP 3	→ právo dodávek;
→ zákaz smluvní straně postoupit třetím osobám pohledávky, které má vůči němu	ZP 11	→ zákaz dodavateli postoupit pohledávky za odběratelem na jiný subjekt;
→ problémy s komunikací	ZP 14 ZP 15	→ obecně NEOCHOTA komunikovat elektronicky; → časté porušování nebo obcházení smluvních podmínek; → přesouvání účtovacích jednotek do zahraničí; → snižování cen mimo smluvní ujednání.

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

„Nadržování“ výrobcům z jiných zemí:		Jak se projevuje:
→ Tesco Stores, a.s.	ZP 12	→ výrobek od českého dodavatele je často zatížen vyšší obchodní přírážkou a tím je cenově znevýhodněn oproti zahraničním výrobkům (Polsko); (Rozdílné zatížení obchodní přírážkou bývá zapříčiněno korupčním jednáním zahraničního dodavatele.);
→ Kaufland		
→ Billa, spol. s.r.o.		
→ Penny Market s.r.o.		
→ AHOLD Czech Republic, a.s.		

PÁR PŘÍKLADŮ Z PRAXE

Nucená členství v aliancích, nucené odběry přes sklad		Jak se projevuje:
→ Tesco Stores, a.s.	zatím ne defi nováno	→ požaduje dodávky přes MERCAREON;
→ Billa, spol. s.r.o.		→ nákupní aliance Rewe Buying Group („RBG“) pro společnosti Billa a Penny Market s.r.o.
→ Penny Market s.r.o.		→ nákupní aliance Rewe Buying Group („RBG“) pro společnosti Billa a Penny Market s.r.o. → požaduje dodávky přes MERCAREON;
→ MAKRO Cash&Carry ČR		→ tlak na zpoplatněnou spolupráci se společností MIAG; → nucené placené členství v nákupní alianci METSPA, a to bez jakéhokoliv protiplnění;
→ SPAR Česká obchodní společnost s.r.o.		→ nucené placené členství v nákupní alianci METSPA, a to bez jakéhokoliv protiplnění;

MOŽNÉ SCÉNÁŘE EVROPSKÉHO VÝVOJE

- ZELENÁ KNIHA O NEKALÝCH OBCHODNÍCH PRAKTIKÁCH COM (2013) 37
- STANOVISKO EHSV INT/683
- STANOVISKO EHSV NAT/571
- SDĚLENÍ KOMISE EP, RADĚ, EHSV A EVR COM (2014) 472
- THE SUPPLY CHAIN INITIATIVE

MOŽNÉ SCÉNÁŘE EVROPSKÉHO VÝVOJE

- SOUČASNÝ NÁVRH EK VYCHÁZÍ Z UK MODELU „THE GROCERIES MARKET INVESTIGATION ORDER 2009“

(PODLOŽENO DVĚMA BRITSKÝMI STUDIEMI BIICL Z ROKU 2012 A 2014)

- MODEL DOBROVOLNÉHO KODEXU (ETICKÉHO) KONTROLOVANÉHO A VYMÁHANÉHO ZE ZÁKONA ÚOHS SE SANKČNÍMI PRAVOMOCEMI JE AKCEPTOVATELNÝ

CO ŘÍCI ZÁVĚREM ANEB BUDE POUČENÍ Z RUSKÉ KRIZE?

1. STÁT BY MĚL VYMÁHAT PRÁVO I KDYŽ SE TO NĚKOMU NELÍBÍ
2. ČESKÝ ZÁJEM BY MĚL BÝT VŽDY NA PRVNÍM MÍSTĚ I KDYŽ SE TÍM NĚKDO MŮŽE CÍTIT DOTČEN
3. JESTLIŽE NĚKDO 10 LET SOUSTAVNĚ LŽE A PODVÁDÍ ASI BY SE MU NEMĚLO VĚŘIT
4. RUSKÉ EMBARGO PROVĚŘÍ JAK ČESKÁ VLÁDA A ZAHRANIČNÍ OBCHODNÍCI, A JE JEDNO KDO ZA NĚ MLUVÍ, MYSLÍ SVÉ PROKLAMACE UPŘÍMNĚ
5. PONAUCÍME SE Z TOHO?

*...Dámy a pánové,
děkuji za pozornost.*